

*Загребельна Олександра,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКА У ДІТЕЙ ІЗ ЗМР

Одним із провідних завдань сучасної логопедії є формування словникового запасу у дітей із затримкою мовленнєвого розвитку. Оскільки в дітей мовленнєві навички формуються пізніше та не відповідають віковим нормам, то і словниковий запас у них менший, ніж в однолітків. Діти з ЗМР часто мають труднощі в засвоєнні нової лексики, важливо під час корекційної роботи застосовувати методи та засоби, які будуть стимулювати активну мовленнєву діяльність та зацікавлять дитину. Саме тому, одним з ефективних підходів є використання ігрових технологій.

Ігрові технології є потужним інструментом для розвитку активного та пасивного запасу слів, адже чудово мотивують, залучають в процес навчання та сприяють ефективному засвоєнню лексичного матеріалу.

За однією з теорій, гра є провідною діяльністю дитини, яка відображає та стимулює розвиток когнітивних процесів. Під час логопедичної корекції ігри допомагають створити природні умови для ефективного засвоєння нової інформації, роблять заняття більш цікавими та продуктивними [1].

Оскільки ігрова діяльність є ключовою у дошкільному та молодшому шкільному віці, саме тому дані технології є ефективним засобом корекції мовлення в дітей із ЗМР. Гра допомагає створити комфортне середовище для дитини та сприяє її мовленнєвому розвитку, засвоєнню нових слів, розвитку когнітивних процесів та соціальної взаємодії.

Отже, застосування ігор у логопедичній роботі сприяє:

- підвищенню мотивації дитини до навчального процесу;

- активному використанню засвоєної лексики у мовленнєвій діяльності;

- розвитку уваги, мислення, пам'яті та уяви;

- можливості створення природних умов для спілкування.

У роботі з дітьми дошкільного віку із затримкою мовленнєвого розвитку можливо використовувати різноманітні ігрові технології, а саме сюжетно-рольові, дидактичні та мовленнєві ігри.

Сюжетно-рольові ігри стимулюють мовленнєву активність та ініціативність дітей. Педагог створює комунікативну ситуацію, у якій дитина вчиться використовувати засвоєнні знання в реальному житті. Під час таких ігор діти вчаться домовлятися, розподіляти ролі, запам'ятовувати та відтворювати вивчені текст чи придумувати власні історії, в процесі чого збагачують свій лексичний запас. В ході гри у дітей розвивається діалогічне та монологічне мовлення.

Одним з основних принципів організації такої гри є те, що педагог має грати разом з дитиною, активно залучати дітей до спільної діяльності. Потрібно створити таку атмосферу. Щоб педагог та дитина були на одному рівні, це сприятиме тому, що дошкільник буде відчувати себе вільним у спілкуванні, не відчував оціночного ставлення, з боку педагога, до своєї дій.

1. Дидактичні ігри варто використовувати для розвитку граматичних навичок. За допомогою цих ігор ми вчимо дітей правильно узгоджувати частини мови, вживати відмінки, числа, роди.

2. Для таких ігор варто використовувати різноманітні іграшки, реальні предмети, об'єкти природи. Це допомагає дітям краще засвоювати лексичний матеріал та забезпечує принцип наочності навчання [4].

3. Мовні ігри збагачують лексику, розвивають граматику та активно залучають дитину до навчання. Діти вчаться складати речення, вивчають нові слова, що ефективним для розвитку мовлення.

Підбір ігор здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей дитини, а саме рівень оволодіння мовлення, розвиненість когнітивних процесів,

емоційно-вольової сфери та мотивації до навчальної діяльності, а також тип сприйняття інформації та темп засвоєння нового матеріалу дитиною. Ці аспекти є важливими адже ефективність корекційного впливу на пряму залежить від правильного підбору засобів корекційного впливу педагогом.

Крім того під час логопедичних занять вчитель-логопед використовує наступні ігри, такі як: артикуляційну, пальчикову та дихальну гімнастику.

Заняття починається з дихальних або артикуляційних вправ.

Логопедичні дихальні вправи застосовуються з метою вироблення правильного мовленнєвого дихання, що є важливим для вимови звуків. Логопед може використовувати наступні ігри, наприклад: «Повітряний футбол», «Задуй свічку», «Дихальний лабіринт», «Кораблики на воді», здування легких предметів (вата, пір'я, метелики, сніжинки тощо).

Метою артикуляційної гімнастики є розвиток та зміцнення м'язів язика, вироблення повноцінних рухів та правильного положення артикуляційних органів для правильної вимови звуків. Під час виконання артикуляційних вправ логопед може додати віршований супровід чи наочну підказку, нейромоторні вправи для того, щоб зацікавити дитину.

Пальчикові ігри використовуються для розвитку дрібної моторики, пам'яті, уваги, рухливості, швидкості реакції, а також зняти нервову моторику. Такі ігри також стимулюють дитину до активної участі на занятті, мотивують та активізують мовлення.

Наведені приклади ігор є результативними під час логопедичної корекції, проте педагог на початку корекційного маршруту може стикнутися з низкою перешкод та особливостей дошкільників із ЗМР:

- невміння гратися;
- неадекватні дії з предметами, використання їх не за призначенням, кидання;
- примітивні та одноманітні дії з іграшками.

Тому спочатку логопед має навчити дитину грати та взаємодіяти. Педагог грає з дитиною її улюбленою іграшкою, викликає позитивні емоції, створює

позитивну та безпечну атмосферу, привчає дитину грати в ігри за наслідуванням, потім з мовленнєвими підказками, а потім в сюжетно-рольовій грі.

За умови правильного використання ігрових технологій, корекційний вплив буде ефективним для подолання мовленнєвих порушень у дітей із ЗМР. Ігри створюють позитивну навчальну атмосферу, підвищують мотивацію дитини та сприяють активному засвоєнню нових знань, умінь та навичок. Гра дозволяє поєднати навчання та розваги. Включення ігор в роботу вчителя-логопеда забезпечує гармонійний мовленнєвий розвиток та комунікативних навичок у дітей із затримкою мовленнєвого розвитку.

Список використаних джерел

1. Азарова Л.Є., Франчук Н.Л. Організація ігрової діяльності дошкільників як соціально-педагогічна проблема. *Збірка наукових праць «Vzdelávanie a spoločnosť (Освіта та суспільство)».* Прешовського університету в Прешові, 2016. 9-16 с.
2. Мельник І., Реснянська У. Розвиток мовлення дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку. *Педагогічний часопис Волині.* 2016. № 1. С. 106–110.
3. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : програм.-метод. комплекс. Київ : Освіта України, 2011. 294 с.
4. Рібцун Ю. В. Організація та проведення у логопедичній групі ігор з правилами. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матеріали I Всеукр. науково-практ. конф., м. Суми, 7–8 лют. 2012 р.* Суми, 2012. С. 47–53.